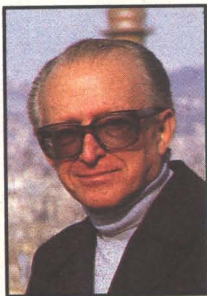

EL DAVANTAL DE

Cada vegada em meravella més el misteriós mecanisme de les coincidències. Acabo de llegir una entrevista que en Lluís Permanyer va sostenir —i publicar— amb en Ramon de Capmany. M'assabento d'un fet del qual no tinc altre remei que fer-me'n creus.

El senyor Ramon de Capmany conta que el seu avi matern, en Ramon Montaner, cofundador i copropietari de la històrica editorial barcelonina Montaner i Simon, tenia al seu càrrec la responsabilitat literària de l'empresa. En concret, triava les obres que havien d'editar. En Ramon de Capmany explica així aquesta faceta del seu avantpassat: «El meu avi tenia ull clínic...

A tant la lliura

Mirava bé un llibre, el fullejava, el sospesava i deia "En farem cinc mil". I no s'equivocava gairebé mai».

Aquestes paraules m'han produït estupor, i ho trobo ben justificat. Ocorre que jo vaig treballar, durant molts anys, per a una gran empresa editorial radicada a Mèxic. Tenia un amo únic, el senyor José González Porto, un gallec singular creador del negoci.

No voldria, de cap manera, ofendre la memòria de l'editor hispanoamericà, però no em puc estar de dir que era un personatge pintoresc. Com que els seus afers anaven bé i complia paraules i contractes, comptava amb uns drets d'opció preferent per a editar en espanyol obres de les firmes McMillan, Prentice-Hall, Mondadori, Bompiani, Bordas, Mezkhkniga... Americans, italians, francesos, russos i d'alguna altra procedència que ara no recordo, però és igual: el senyor González Porto tenia sempre la taula del seu despatx plena de llibres que li oferien. Jo havia assistit, moltes vegades, al ritual d'escollir: el senyor González Porto (sempre

vestit de vint-i-un botó) agafava un llibre, feia passar els fulls al bat de l'aire entre el polze i l'índex de la mà esquerra, el sospesava i deia solemnement: «Aquest. En farem tants o tants». I tampoc no solia equivocar-se. Tant li feia que es tractés de llibres d'història, de matemàtiques, de ciències naturals, de genètica, de geografia. Del que fos, fins i tot antologies de poesia.

La curiosa coincidència que m'afecta es presenta en aquest punt: el senyor González Porto, en el moment de la seva màxima prosperitat, va comprar l'editorial Montaner i Simon, de Barcelona. Ho va fer una mica a control remot, planejant l'operació des de Mèxic, i, encara ara, no sé els motius exactes que el van inclinar a designar-me a mi per ocupar un lloc de compromís a la Montaner i Simon. Em va nomenar gerent de producció, amb moltes responsabilitats tècniques i cap d'administrativa, una cosa que vaig agrair-li molt.

Quan vaig prendre possessió del càrrec, el record de Ramon de Capmany era per tota la casa. Els vells empleats el tenien present amb respecte, i jo mateix sabia qui era i l'admirava. Però ni tan sols no em podia imaginar que tos dos teníem el fat de treballar o haver treballat a les ordres d'algú que triava les obres a editar a base de sospesar-les materialment.

En Ramon de Capmany confessa que, així com el seu avi no s'equivocava mai, ell s'equivocava gairebé sempre en valorar els llibres des d'altres perspectives. Jo podria afegir-hi, emparant-me en experiències viscudes, que el senyor González Porto, a vegades, havia cedit al consell d'experts, d'erudits, d'intel·lectuals prestigiosos (espanyols i mexicans), amb el resultat freqüent d'una disminució en les vendes.

No sé si de tot això se'n poden treure gaires conseqüències vàlides. Però el cert és que després de la mort dels dos editors d'ull clínic, a pes, l'editorial UTEHA de Mèxic i la Montaner i Simon de Barcelona van anar declinant fins a desaparèixer. Em sabia molt de greu que aquesta evidència ens desmoralitzés....

Pere Calders

PERE CALDERS